

กระทู้ถามที่ ๓๕๔/ร.

สภาผู้แทนราษฎร

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ปัญหาราคาข้าว

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถามนายรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ปัญหาราคาข้าวเป็นปัญหาเรื้อรัง ชาวนาเดือดร้อน โดยเฉพาะปัญหาการค้าข้าวตกต่ำ โดยเฉพาะช่วง ๑ - ๒ ปีที่ผ่านมา ล่าสุดข้าวนาปรังเหลือกิโลกรัมละ ๕.๕๐ บาท ซึ่งขาดทุนมหาศาล การแก้ปัญหาการค้าข้าวเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ แต่ไม่ได้รับการแก้ไข มาตรการ “จํานําราคาข้าว” หรือ “ประกันราคาข้าว” มีทั้งผลดีและเสียในตัวเอง แต่ถ้าจะทำให้ราคาข้าวดีต้องใช้ ๒ วิธีร่วมกัน แต่รัฐบาลชุดนี้ทำให้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข จึงขอเรียนถามว่า

๑. รัฐบาลมีมาตรการอย่างไร นอกเหนือจากการประกันราคาข้าว (ชดเชยส่วนต่าง) ซึ่งใช้แล้วได้ผลน้อย

๒. ต้นทุนการผลิตคือ ปุ๋ย น้ำมัน แรงงาน รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิต อย่างไร

๓. ประเทศที่ผลิตข้าวเพื่อส่งออกมีไม่กี่ประเทศ รัฐบาลจะจัดตั้งกลุ่ม “ประเทศผู้ส่งออกข้าว” หรือไม่ เพื่อเป็นการกำหนดควบคุมราคาข้าวให้อยู่ในระดับที่ดี

ขอให้ตอบในที่ประชุมสภา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

จังหวัดชัยภูมิ

คำตอบกระทู้ถามที่ ๓๕๔/ร.

ของ นายประสิทธิ์ ชัยวิรัตน์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เรื่อง ปัญหาราคาข้าว

ข้าพเจ้า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี ขอตอบกระทู้ถาม เรื่อง ปัญหาราคาข้าวของท่านสมาชิกผู้มีความสนใจ ดังนี้

คำตอบข้อที่ ๑

ขอเรียนว่า รัฐบาลตระหนักดีว่าราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ จะส่งผลกระทบต่อรายได้และก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่เกษตรกร ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงชีพได้ รัฐบาลจึงได้ปรับแนวทางแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตร โดยนำนโยบายประกันรายได้เกษตรกรมาใช้ลดความเสี่ยงให้แก่เกษตรกรใน ปี ๒๕๕๒/๕๓ นอกจากนั้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ และวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบมาตรการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวเปลือกเพื่อเป็นมาตรการเสริมเพิ่มเติมจากการประกันรายได้เกษตรกร ผู้ปลูกข้าวในแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญ ในช่วงที่การตลาดชะลอตัว และราคาข้าวเปลือกอ่อนตัวลง ดังนี้

๑. โครงการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือก โดยให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) และองค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อ.ต.ก.) แทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรผ่านโรงสีและสถาบันเกษตรกรที่มีศักยภาพในการเก็บรักษาคุณภาพข้าวเปลือกและสีแปรสภาพเป็นข้าวสารเมื่อจำเป็นโดยให้รับซื้อแทรกแซงตามเกณฑ์กลางอ้างอิงข้าวเปลือกชนิดต่าง ๆ ระยะเวลาดำเนินการเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ยกเว้นภาคใต้จะดำเนินการเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๕๓ และให้กระทรวงพาณิชย์โดยกรมการค้าภายใน กำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ ทั้งนี้ ข้าวเปลือกที่รับซื้อแทรกแซงไว้ให้นำมาระบายโดยจำหน่ายภายในประเทศในรูปข้าวเปลือก สีแปรสภาพเป็นข้าวสารจำหน่ายทั้งภายในและส่งออก ผลิตเป็นข้าวหนึ่งเพื่อส่งออกและจำหน่ายในตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า และให้กระทรวงการคลังจัดหาแหล่งเงินกู้เพื่อให้ อคส. และ อ.ต.ก. นำมาใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกในวงเงิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งคำนวณจากร้อยละ ๑๐ ของมูลค่าผลผลิตข้าวเปลือกเจ้าที่คาดว่าจะเข้าไปดำเนินการแทรกแซงตลาดรับซื้อข้าวเปลือกในครั้งนี้ โดยผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ - ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ มีโรงสีเปิดจุดรับซื้อ ๕๙ โรง (๒๒ จังหวัด) ปริมาณรับซื้อ ๑๔๓,๙๙๒ ตัน

๒. โครงการจัดตลาดนัดข้าวเปลือก เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งกลางในการซื้อขายข้าวเปลือกที่ให้ความเป็นธรรมกับเกษตรกร โดยดำเนินการเฉพาะช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดมาก และราคา มีแนวโน้มอ่อนตัวลง โดยรัฐบาลได้อนุมัติเงินจ่ายขาดจำนวน ๑๑ ล้านบาท แยกเป็นวงเงินจ่ายขาดจำนวน ๙.๘๗๕ ล้านบาท เพื่อนำไปจัดสรรให้จังหวัดแหล่งผลิตเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดตลาดนัดข้าวเปลือก และวงเงินจ่ายขาด จำนวน ๑.๑๒๕ ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ

ของส่วนกลางเพื่อติดตามและประเมินผลตามโครงการ และนำเสนอคณะกรรมการนโยบาย และมาตรการช่วยเหลือเกษตรกรพิจารณาอนุมัติจากกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป โดยผลการดำเนินงานตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ - ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓ ดำเนินการในพื้นที่ ๓๘ จังหวัด ๑๒๗ ครั้ง ปริมาณข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำมาจำหน่าย ๖๒,๘๐๔ ตัน มูลค่า ๖๔๒.๘๘๔ ล้านบาท (เกษตรกรจำหน่ายได้ราคาสูงกว่าตลาดทั่วไปตันละ ๕๐ - ๑,๘๐๐ บาท)

๓. โครงการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเกษตรกรเพื่อรอจำหน่าย ซึ่งในปีการผลิต ๒๕๕๒/๕๓ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ดำเนินการรับฝากข้าวเปลือกในยุ้งฉางเพื่อรอจำหน่ายเป้าหมาย ๒ ล้านตัน และให้ค่าเก็บรักษาคุณภาพข้าวเปลือกในยุ้งฉางแก่เกษตรกรตันละ ๑,๐๐๐ บาท โดยผลการดำเนินงาน ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๕๓ มีปริมาณข้าวเปลือกที่รับฝากจำนวน ๒๙๒,๑๖๐.๒๗ ตัน

๔. การแลกเปลี่ยนข้าวสารในสต็อกของรัฐบาล โดยให้ผู้ประกอบการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรในราคาสูงกว่าเกณฑ์กลางอ้างอิง/เกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนด ตันละ ๓๐๐ บาท และนำข้าวสารใหม่มาแลกเปลี่ยนข้าวสารเก่า (นาปี ๒๕๕๑) ในสต็อกของรัฐบาลในอัตราส่วนข้าวเปลือก ๒ ส่วนต่อ ข้าวสาร ๑ ส่วน โดยมาตรการดังกล่าวนี้ได้สิ้นสุดเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๓

สำหรับการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรในระยะยาวนั้น รัฐบาลได้จัดทำยุทธศาสตร์สินค้าเกษตรรายสินค้า อาทิ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตและแข่งขันกับต่างประเทศได้ แก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกร และให้เกษตรกรมีความยั่งยืนในอาชีพเกษตร จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ดังนี้

(๑) ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วย โดยกำหนดเขตการปลูกพืชที่เหมาะสม ผลิตและกระจายพันธุ์ดี ใช้พันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อใช้และจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพซึ่งจะคำนึงถึงปัจจัยพื้นฐานทางการเกษตร เช่น ระบบชลประทาน โรงงานอุตสาหกรรมแปรรูป และระบบโลจิสติกส์ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพร่วมกับปุ๋ยเคมี และให้มีการวิเคราะห์ดินก่อนการปลูกพืชเพื่อให้มีการใช้ปุ๋ยในปริมาณที่เหมาะสมกับพืชและดินในแต่ละพื้นที่ ส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะชาวนา ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๖๕ ของครัวเรือนภาคเกษตร ถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยให้คำแนะนำแก่เกษตรกร ตั้งแต่การปลูก เก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้อง พัฒนาแหล่งน้ำภายใต้บังคับและงบประมาณปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ด้วยการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชลประทานเดิมและเพิ่มพื้นที่ชลประทานใหม่ให้สามารถใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ยุทธศาสตร์การสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น สนับสนุนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ ข้าวคุณลักษณะเฉพาะถิ่นทางภูมิศาสตร์ (GI) เช่น ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ข้าวเสาไห้สระบุรี ข้าวท่าดอยสะเก็ด ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ รวมทั้งสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ข้าว เช่น ข้าวธาตุเหล็ก ข้าวเมล็ดสีต่าง ๆ ได้แก่ ข้าวหอมมะลิแดง ข้าวนิล ข้าวเมล็ดสีชมพูสำหรับตลาดเฉพาะ ส่งเสริมให้มี

การพัฒนาการแปรรูปข้าวให้มีความหลากหลายและมีมูลค่าสูง เช่น ข้าวกล้องงอก (Gaba Rice) ผลิตภัณฑ์จากน้ำมันรำข้าว สำหรับมันสำปะหลังสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทน การแปรรูปเป็นภาชนะบรรจุย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Biodegradable plastic)

(๓) ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา วิจัยปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ และคุณภาพ วิจัยเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น เครื่องปลูก เก็บเกี่ยวใส่ปุ๋ย และกำจัดวัชพืช วิจัยการอารักขาพืช เช่น ป้องกันกำจัดแมลงศัตรู โรค และวัชพืช วิจัยเทคโนโลยีชีวภาพ เช่น การพัฒนาจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพในการผลิตโปรตีนและย่อยเซลลูโลส

(๔) ยุทธศาสตร์การตลาด รักษาตลาดเก่า เร่ง/รุกหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น และสร้างมิตรภาพทางการค้ากับประเทศผู้ส่งออก และเป็นมิตรกับประเทศผู้นำเข้า รวมทั้งเจรจาอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้าทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

คำตอบข้อที่ ๒

ขอเรียนว่า รัฐบาลมีมาตรการแก้ปัญหาต้นทุนการผลิตสินค้าการเกษตรตลอดมา และเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ได้จัดตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานลดต้นทุนการผลิต โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแผนงานโครงการ และมาตรการในการลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรในภาพรวม และรายสินค้าอย่างเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกันก็มีนโยบายในการดูแลราคาปุ๋ยเคมี และยาป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืชหรือโรคพืชให้เป็นไปตามกลไกของตลาด ราคาอยู่ระดับที่เหมาะสมเป็นธรรม มีปริมาณเพียงพอ และกำหนดมาตรการในการกำกับดูแล โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดำเนินการ ดังนี้

๑. กำหนดให้สินค้าปุ๋ยเคมี และยาป้องกัน หรือกำจัดศัตรูพืชหรือโรคพืช เป็นสินค้าควบคุม

๒. กำหนดให้ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ว่าจ้างผลิต แจ็งราคาและรายละเอียดสินค้าและห้ามจำหน่ายแตกต่างจากที่แจ้งไว้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเลขาธิการคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการก่อน

๓. กำหนดให้ผู้จำหน่ายปลีกปิดป้ายแสดงราคาจำหน่าย และติดตามสถานการณ์และภาวะราคาอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค

๔. ให้ผู้ประกอบการทั้งผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ว่าจ้างผลิต และผู้จำหน่ายที่มีปริมาณการจำหน่ายปุ๋ยเคมีเดือนละ ๑๐๐ ตันขึ้นไป แจ็งปริมาณและสถานที่เก็บปุ๋ยเคมี ณ วันสิ้นเดือนเป็นประจำทุกเดือน โดยให้แจ้งภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัดไป เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๕๕๑ เป็นต้นมา

นอกจากนี้กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้มีการเชิญผู้ประกอบการสินค้าปุ๋ยเคมี และยาป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืชมาประชุมหารือเพื่อทบทวนสถานการณ์และภาวะราคาสินค้าปุ๋ยเคมี และยาป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช ซึ่งผู้ประกอบการสินค้าปุ๋ยเคมีได้ปรับลดราคาจำหน่าย ณ โรงงานปุ๋ยเคมี ๔ สูตรหลัก โดยราคาจำหน่าย ณ โรงงานจะต้องไม่เกินราคาเพดานในแต่ละสูตร โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป และให้ยื่นราคาจนถึงสิ้นปี ๒๕๕๓ ดังนี้

สูตร	ราคา/ตัน
๔๖ - ๐ - ๐	๑๑,๐๐๐ บาท/ตัน
๑๕ - ๑๕ - ๑๕	๑๔,๐๐๐ บาท/ตัน
๑๖ - ๒๐ - ๐	๑๑,๕๐๐ บาท/ตัน
๒๑ - ๐ - ๐	๖,๐๐๐ บาท/ตัน

ทั้งนี้เนื่องจากปุ๋ยเคมีต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ดังนั้นราคาจำหน่ายในประเทศจึงเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามราคาปุ๋ยเคมีในตลาดโลก ซึ่งกระทรวงพาณิชย์จะได้กำกับดูแลให้ราคาจำหน่ายเหมาะสมเป็นธรรม สอดคล้องกับต้นทุน

คำตอบข้อที่ ๓

ขอเรียนว่า ในการจัดกลุ่มประเทศส่งออกเป็นนโยบายที่ดี ซึ่งรัฐบาลไทยพยายามที่จะรวมกลุ่มประเทศผู้ผลิตข้าว เช่น เวียดนาม กัมพูชา พม่า และลาว เพื่อต่อรองราคาข้าวให้มีราคาสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ในด้านการตลาดส่งออกนั้น การรวมกันระหว่างประเทศผู้ส่งออกข้าวในอาเซียนด้วยกันมีโอกาสค่อนข้างยาก เนื่องจากอำนาจในการผูกขาดเพื่อกำหนดราคานั้นไม่เหมือนกับกลุ่มโอเปค เนื่องจากการผลิตข้าวของประเทศไทยยังขึ้นอยู่กับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ โรคและแมลงศัตรูพืช ส่งผลให้การส่งออกข้าวยังเป็นการแข่งขันที่รุนแรงต่อไป รวมทั้งราคาข้าวขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะปัจจัยด้านอุปทาน ได้แก่ ปริมาณผลผลิตข้าวในประเทศ สต็อกข้าวในประเทศ สภาพดินฟ้าอากาศและฤดูกาล จำนวนพื้นที่เพาะปลูก ผลผลิตต่อไร่ ราคาผลผลิตชนิดอื่น และปัจจัยด้านอุปสงค์ ได้แก่ การใช้ข้าวในประเทศ สต็อกข้าวในประเทศ การส่งออกข้าว จำนวนประชากร ราคาข้าว ราคายาง ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ เป็นต้น ดังนั้น ประเทศไทยต้องรักษาจุดแข็งของประเทศที่เป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวคุณภาพ และข้าวเกรดพรีเมียมอย่างข้าวหอมมะลิ แม้จะมีข้าวหอมอื่น ๆ มาแข่ง แต่คุณภาพยังสู้ข้าวหอมมะลิไม่ได้ รวมทั้งยังต้องสื่อสารให้กับประเทศผู้นำเข้าข้าวรับรู้ด้วย นอกจากนี้ ยังมีข้อได้เปรียบของประเทศไทย คือ มาตรฐานของโรงสี การคัดเกรดมาตรฐานข้าวและโครงสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความร่วมมือค้าข้าวกับประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะไม่สามารถดำเนินการได้ แต่ประเทศไทยยังคงมีความร่วมมือทางการค้าข้าวกับประเทศผู้ผลิตอื่น ๆ ได้แก่ ความร่วมมือการค้าข้าวไทย - เวียดนาม ซึ่งได้มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างกันตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ โดยได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนของทั้งสองประเทศไปแล้วหลายครั้ง และล่าสุดได้มีการขยายไปสู่ความร่วมมือระหว่างเกษตรกรของทั้งสองประเทศ เมื่อปี ๒๕๕๒ และไทยยังมีความร่วมมือข้าวในกลุ่มประเทศผู้ผลิตข้าว ACMECS ประกอบด้วย ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม และไทย โดยประเทศสมาชิก ACMECS ได้เริ่มดำเนินการเพื่อจัดตั้งความร่วมมือเมื่อปี ๒๕๕๐ และเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ ประเทศไทยได้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมโรงสีข้าวแห่งอาเซียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในลักษณะของการร่วมทุนระหว่างโรงสีข้าวของไทย ซึ่งมีศักยภาพสูงกับโรงสีข้าวของกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนที่อยู่ระหว่างการพัฒนาเพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิตและการส่งออกข้าวของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น